

Urząd Marszałkowski
Województwa Podkarpackiego

Uchwała w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa podkarpackiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw,

tzw. **UCHWAŁA ANTYSMOGOWA**

przyjęta Uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego
Nr LII/869/18 z dnia 23 kwietnia 2018r.

Andrzej Kulig

Dyrektor Departamentu Ochrony Środowiska

Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie

Myczkowce, 4 Listopada 2021r.

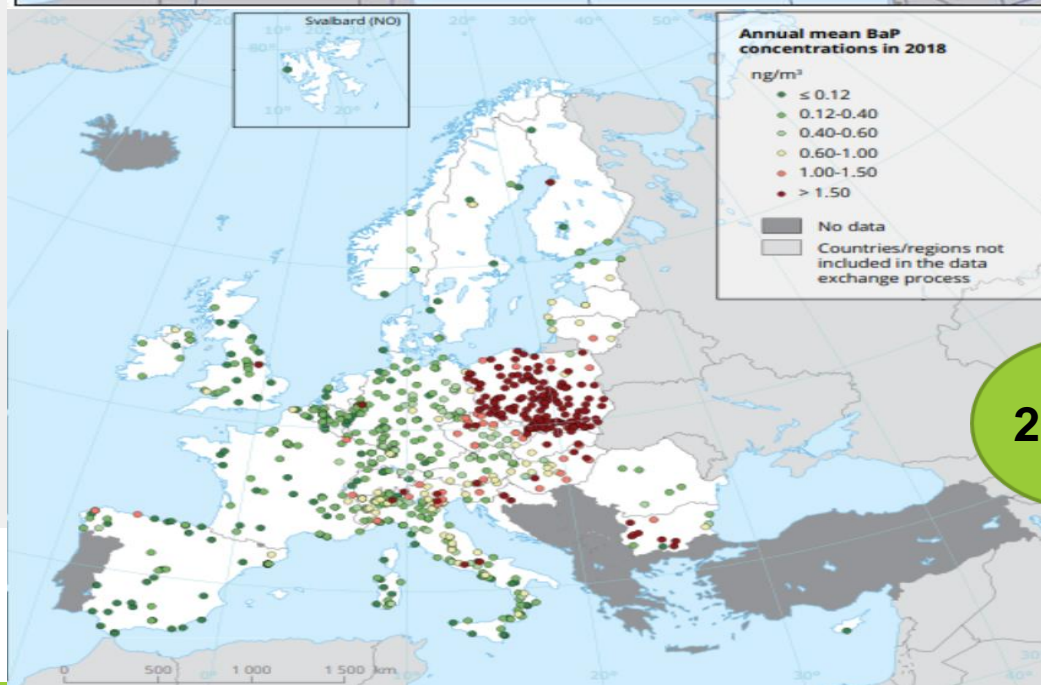
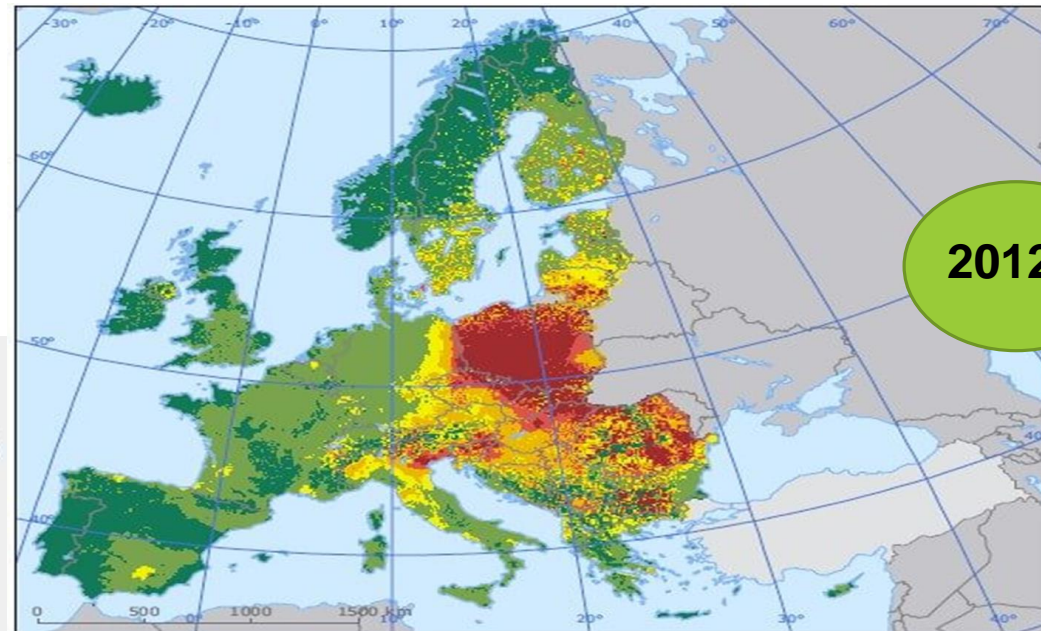
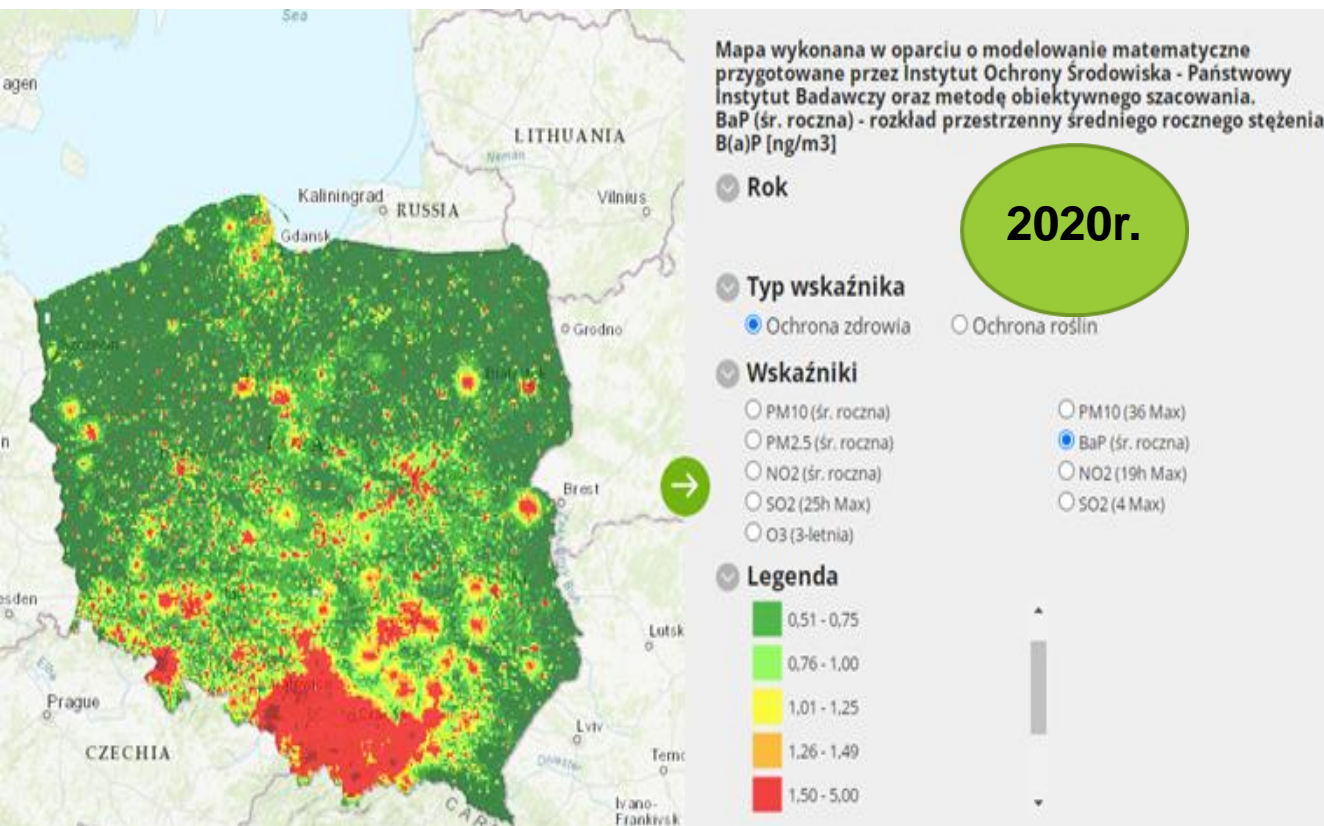

Przyczyny wprowadzenia uchwał antysmogowych:

- Zły stan jakości powietrza w województwie i w Polsce
- Naruszenie art. 5 Konstytucji RP, Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (tzw. dyrektywa CAFE), przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska (Poś)
- Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE)
- Wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie mieszkańców
- Zapewnienie możliwości skorzystania ze 100% dofinansowania przez najuboższych
- Nikłe zainteresowanie dofinansowaniem mieszkańców na wymianę źródeł ciepła

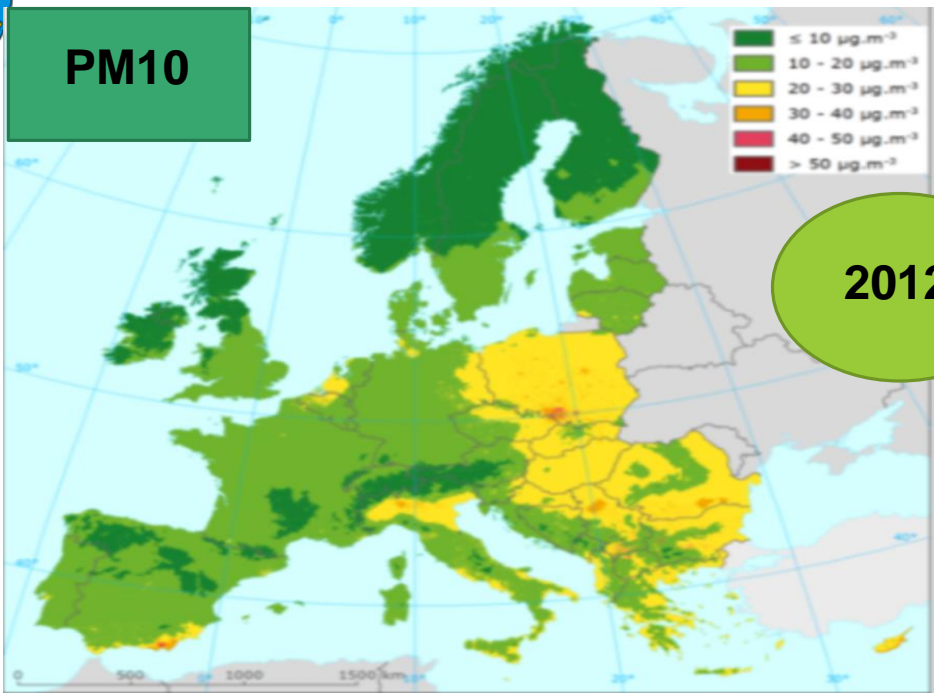
Zanieczyszczenie B(a)P w Polsce i Europie

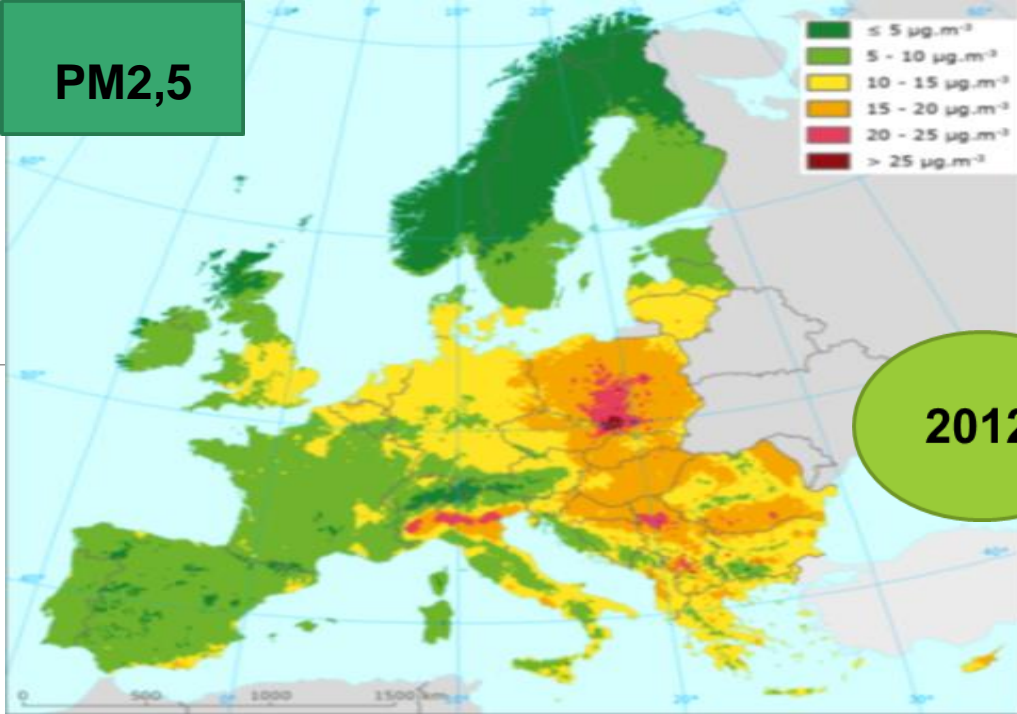
Urząd Marszałkowski
Województwa Podkarpackiego

PM10

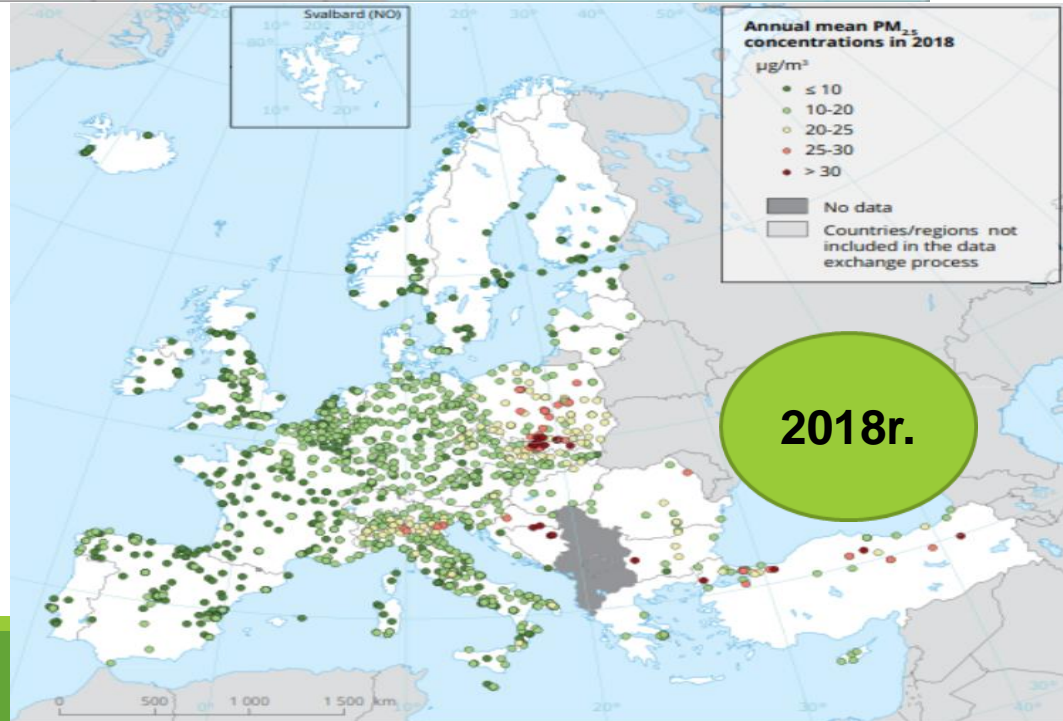
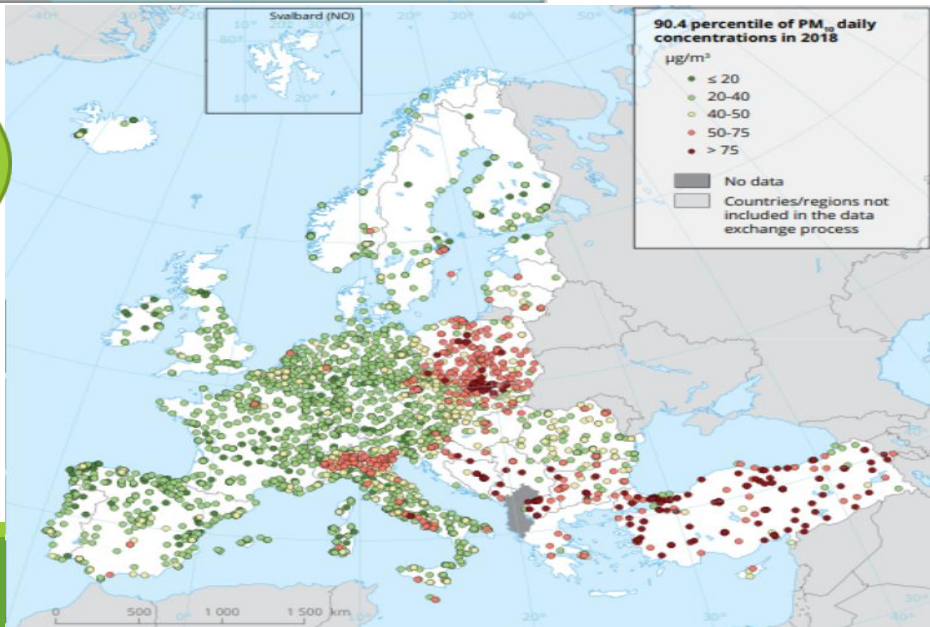
2012r.

PM2,5

2012r.

2018r.

2018r.

Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego

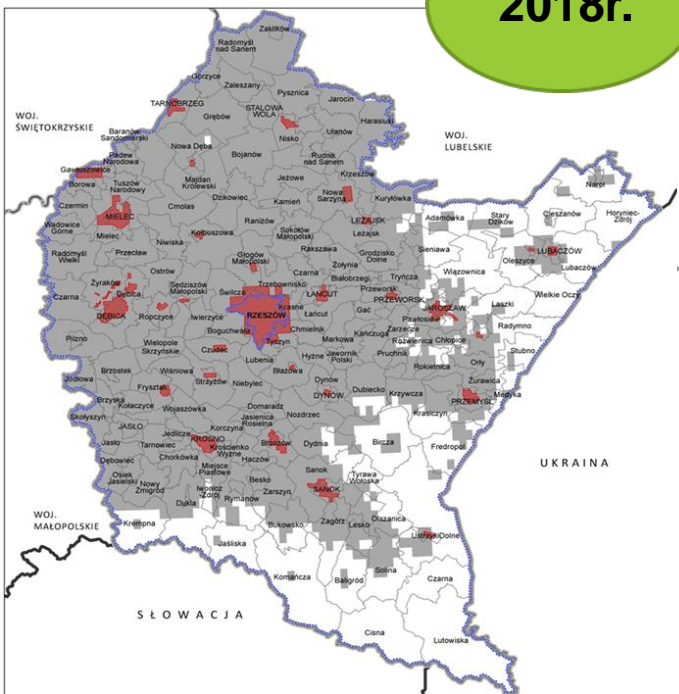
2012r.

OBSZARY WYSTĘPIWANIA PRZEKROCZEŃ NORM BENZO(A)PIRENU I PYŁU ZAWIESZONEGO PM2,5 W ROKU 2013

- obszary przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu PM2,5
- obszary przekroczeń średniorocznego poziomu docelowego benzo(a)pirenu
- granica stref podlegających ocenie jakości powietrza

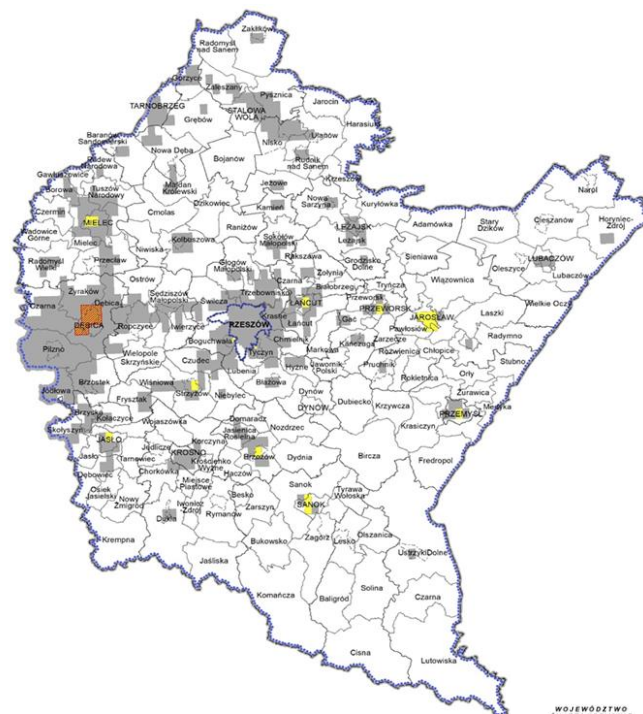
2018r.

OBSZARY PRZEKROCZEŃ NORM BENZO(A)PIRENU I PYŁU ZAWIESZONEGO PM10

- obszary przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10
- obszary przekroczeń średniorocznego poziomu docelowego benzo(a)pirenu
- granica stref podlegających ocenie jakości powietrza

2019r.

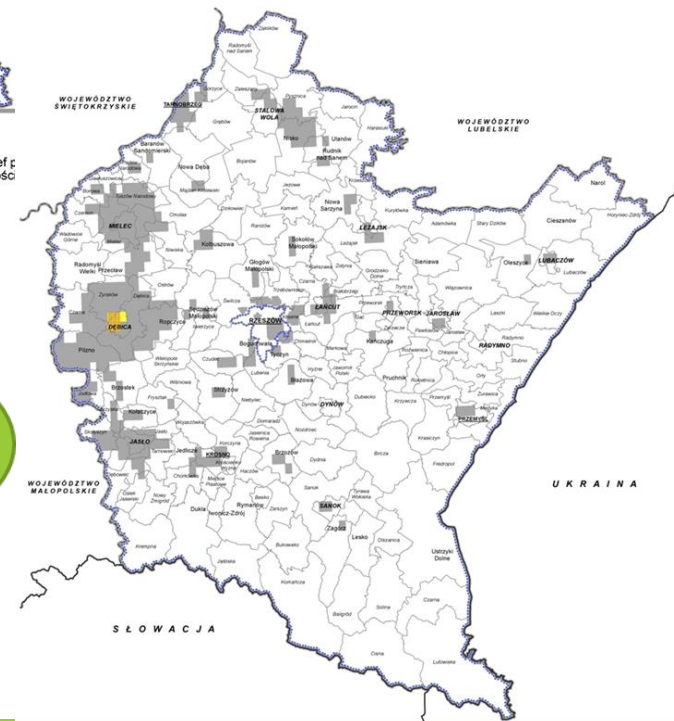

OBSZARY PRZEKROCZEŃ NORM BENZO(A)PIRENU I PYŁU ZAWIESZONEGO PM2,5 I PM10

- obszary przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu PM2,5 oraz pyłu PM2,5 II fazy
- obszary przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10
- obszary przekroczeń średniorocznego poziomu docelowego benzo(a)pirenu

granica stref ocenie jakości

2020r.

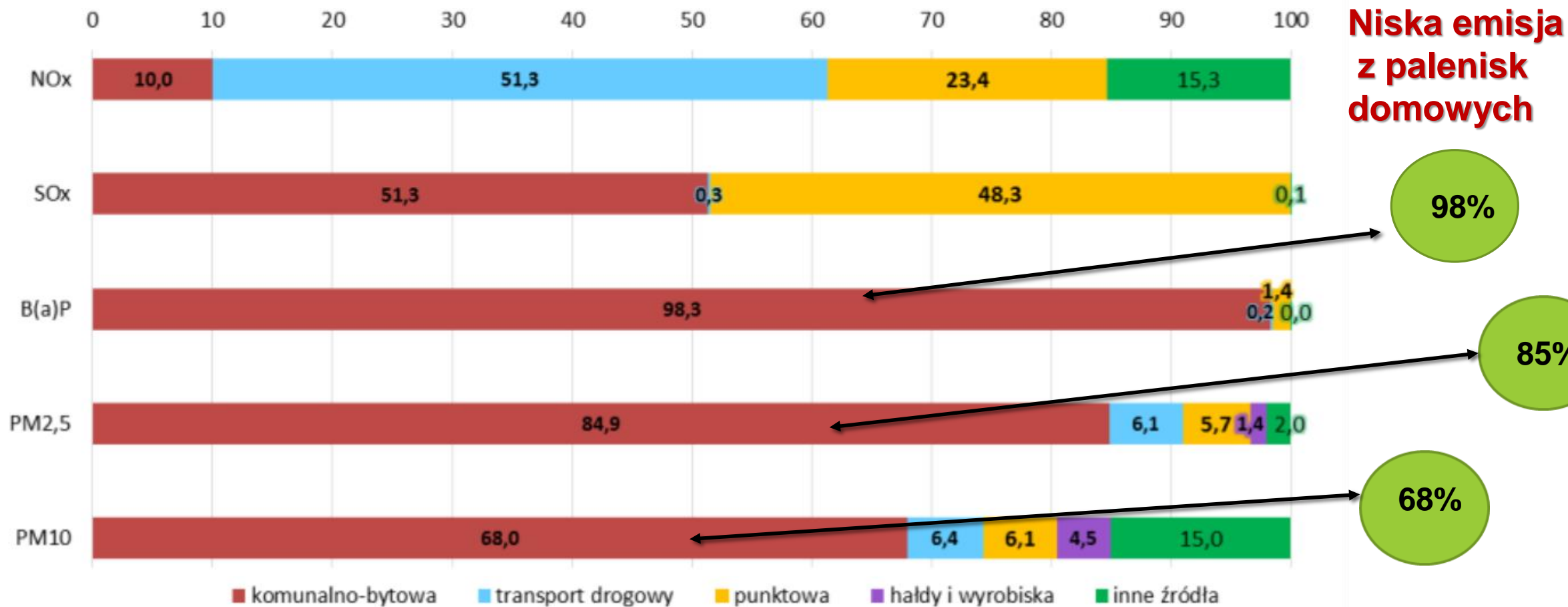

OBSZARY PRZEKROCZEŃ NORM BENZO(A)PIRENU I PYŁU ZAWIESZONEGO PM2,5 I PM10

- obszary przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu PM2,5 oraz pyłu PM2,5 II fazy
- obszary przekroczeń średniorocznego poziomu dopuszczalnego pyłu PM10
- obszary przekroczeń średniorocznego poziomu docelowego benzo(a)pirenu
- granica stref podlegających ocenie jakości powietrza

Źródła zanieczyszczenia powietrza w województwie podkarpackim

Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom powietrza - najważniejsze akty prawne

Prawo UE

- **Dyrektywa 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (CAFE): PM_{2,5}, PM₁₀, NO_x, SO₂, benzen, ołów, CO**
- Dyrektywa 2004/107/WE w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu: b(a)p
- Dyrektywa 2009/125/12 ustanawiająca ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią + rozporządzenia wykonawcze, w tym 2015/1189 (kotle na paliwo stałe), 2015/1185 (ogrzewacze pomieszczeń na paliwo stałe)

Prawo krajowe

- **Ustawa Prawo Ochrony Środowiska**
- Rozporządzenia wykonawcze, w tym rozporządzenie w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu; rozporządzenie w sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych
- **Ustawa o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw**
- Rozporządzenie w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe

Prawo miejscowe

- Wojewódzkie programy ochrony powietrza wraz z planami działań krótkoterminowych
- Wojewódzkie *uchwały antysmogowe* tj. uchwały podejmowane na podstawie art. 96 Prawa Ochrony Środowiska

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z 22 lutego 2018 r. (C-336/16)

Polska naruszyła dyrektywę 2008/50/WE (CAFE).

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzekła:

1) Rzeczpospolita Polska:

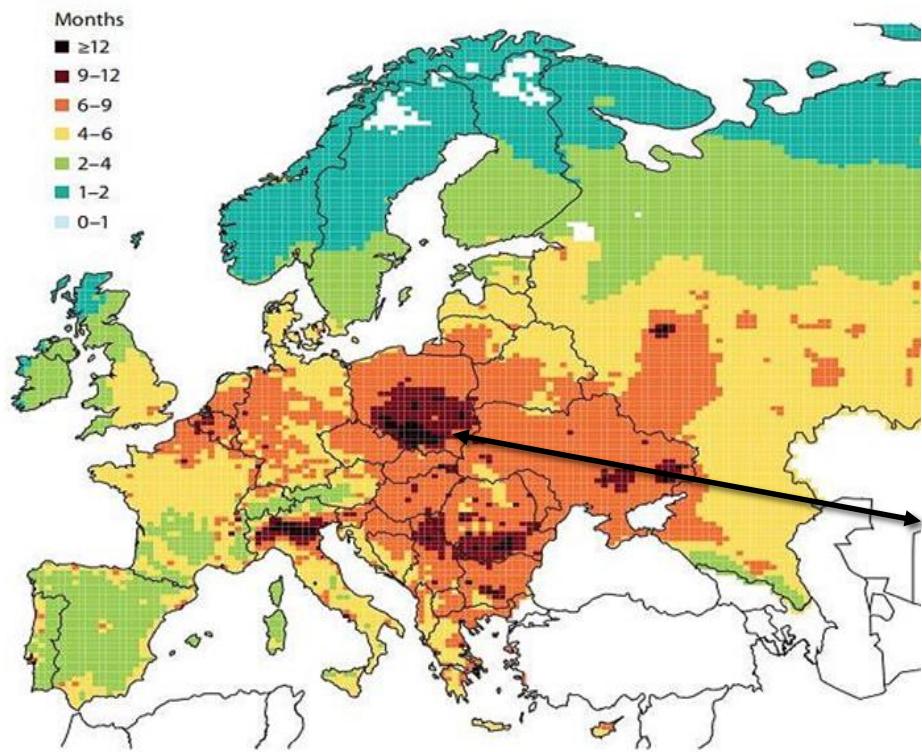
– przekraczając od 2007 r. do 2015 r. włącznie dobowe wartości dopuszczalne dla stężenia pyłu PM10 w 35 strefach oceny i zarządzania jakością powietrza oraz roczne wartości dopuszczalne dla stężenia pyłu PM10 w 9 strefach oceny i zarządzania jakością powietrza;

– nie podejmując odpowiednich działań w programach ochrony powietrza zmierzających do zapewnienia, aby okres występowania przekroczeń wartości dopuszczalnych dla stężenia pyłu PM10 w powietrzu był możliwie jak najkrótszy;

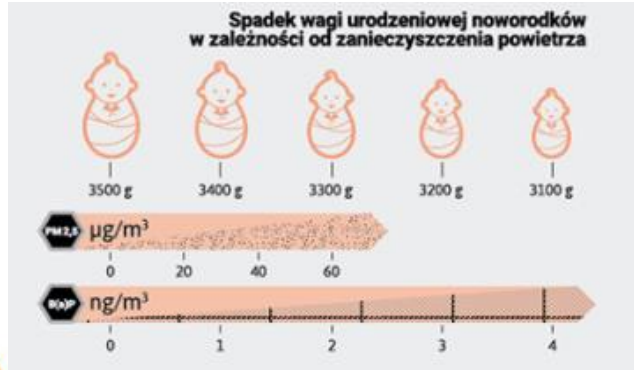
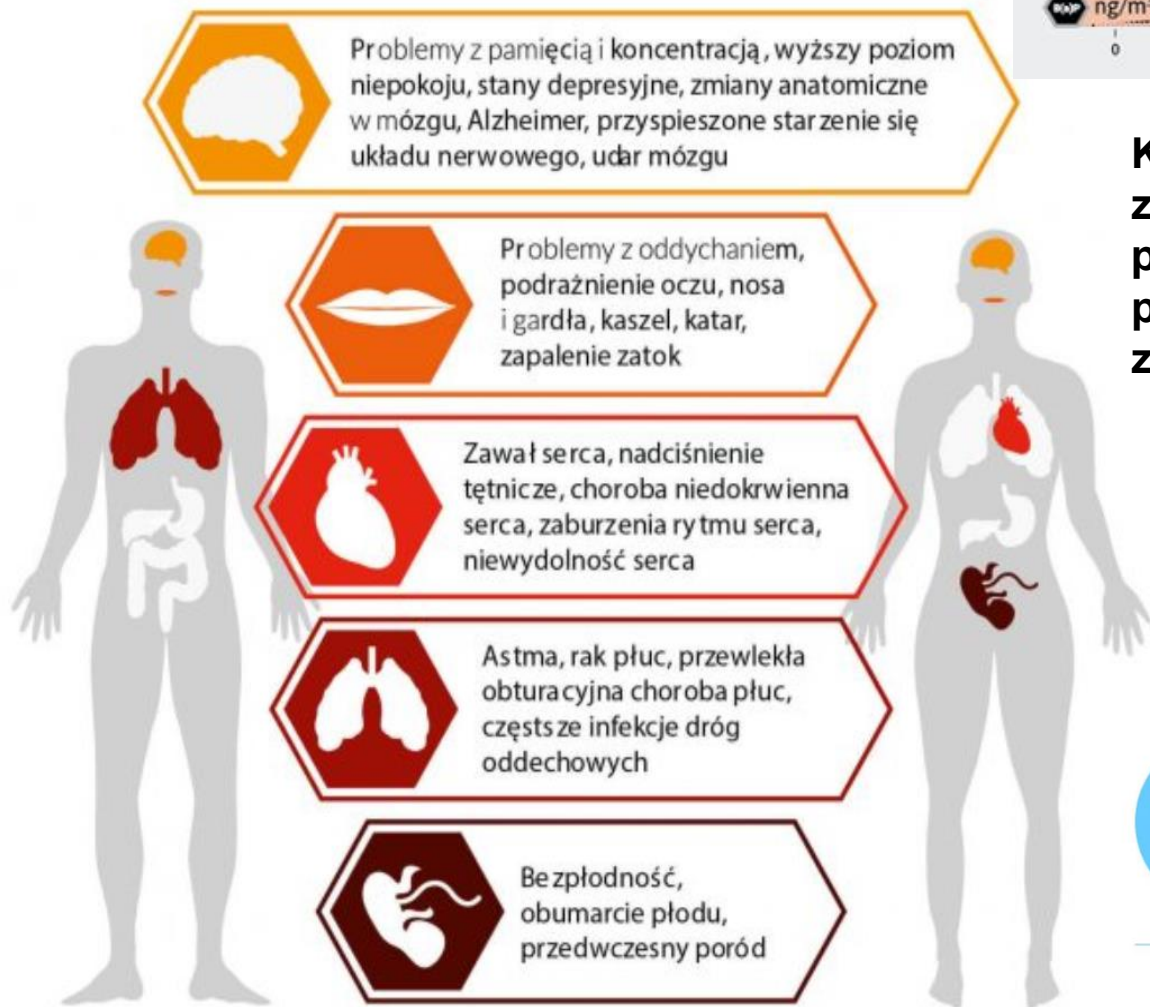
Najważniejsze choroby niezakaźne będące przyczyną zgonów przypisywanych wpływowi środowiska wg. danych WHO

Wpływ zanieczyszczeń powietrza na skrócenie czasu życia

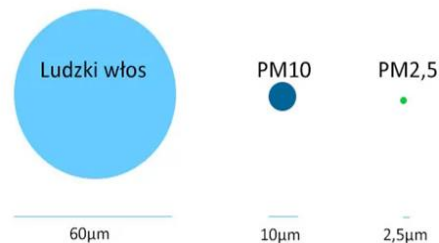

Wpływ zanieczyszczeń na zdrowie człowieka

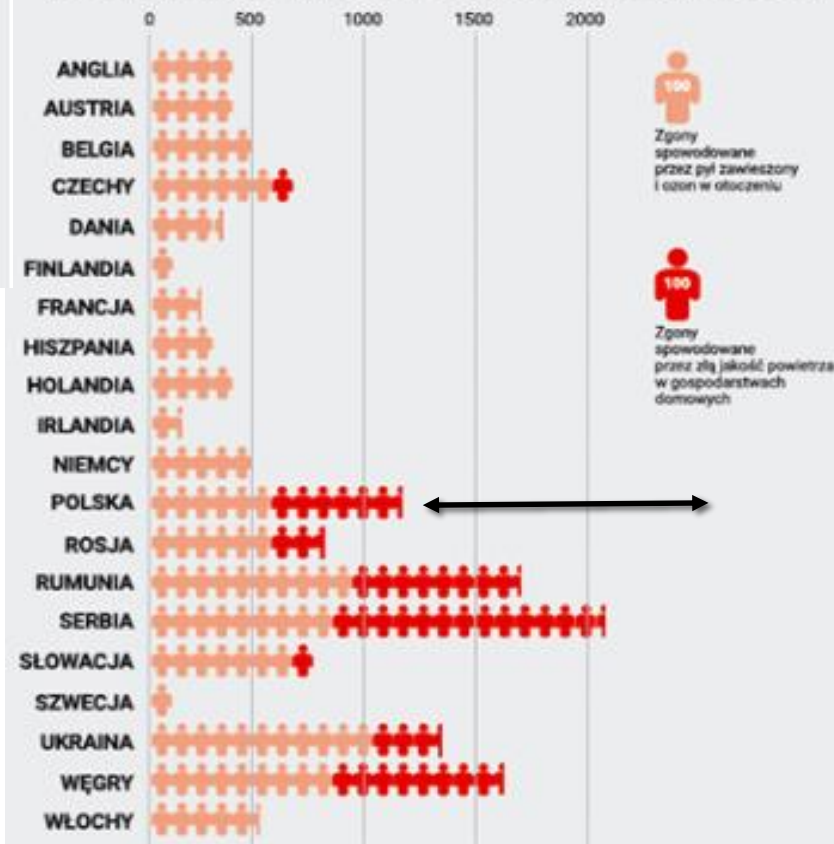

Każdego roku w UE zanieczyszczenie powietrza stanowi przyczynę co ósmego zgonu!

Wymiary cząstek

LICZBA ZGONÓW SPOWODOWANA ZANIECZYSZCZENIAMI POWIETRZA W PRZELICZENIU NA 1 mln MIESZKANCÓW

SMUTNA STATYSTYKA SPOWODOWANA ZANIECZYSZCZENIEM POWIETRZA WG. WHO

45 tys. ZGONÓW ROCZNIE
2 tys. PORONIEŃ ROCZNIE
100 mld ROCZNE STRATY POLSKI (USD)

Wskutek złej jakości powietrza statystycznie co 10 minut umiera jeden Polak.

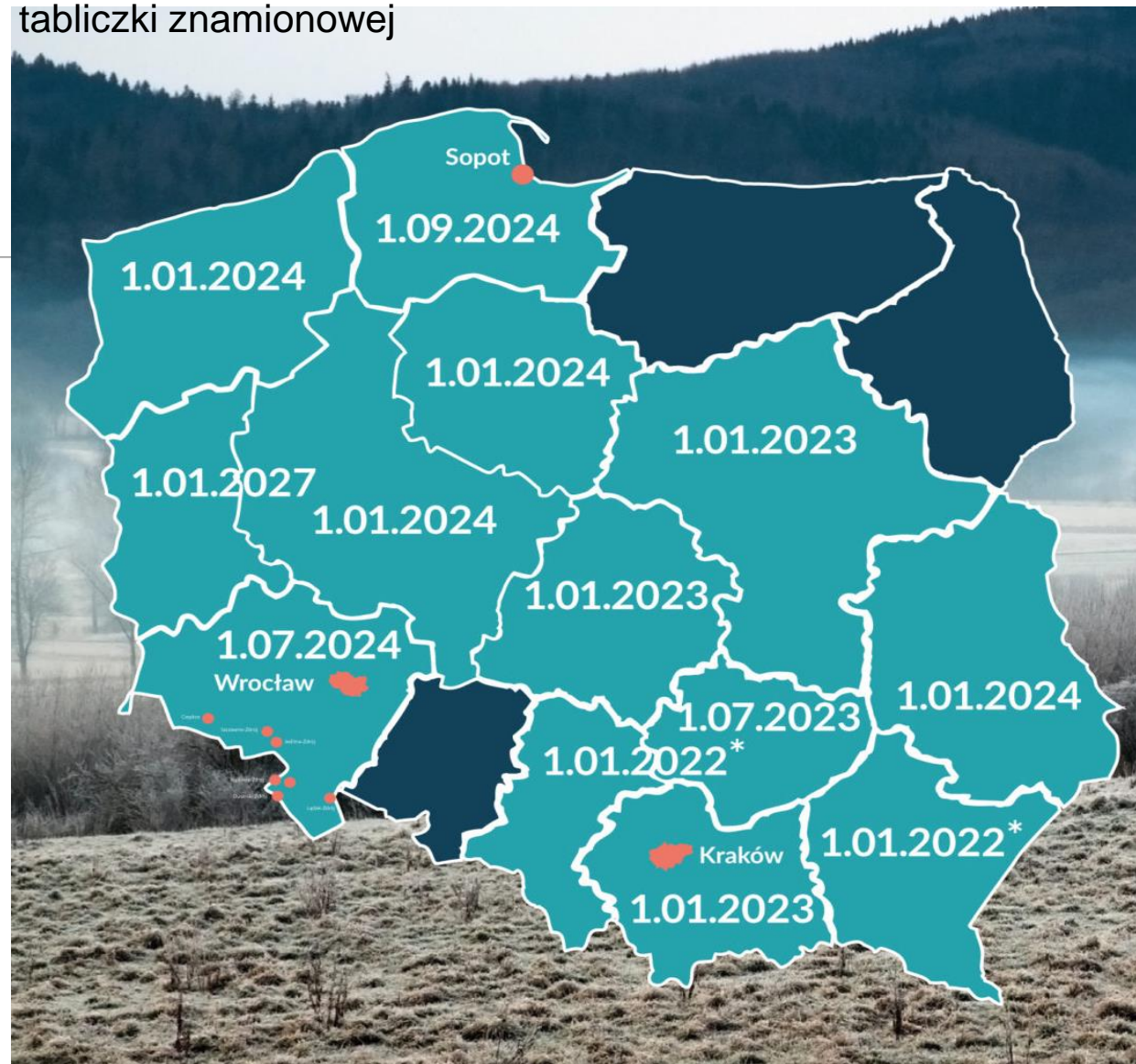

Do stycznia 2021 roku uchwały antysmogowe uchwalilo **14 województw**: śląskie, małopolskie, mazowieckie, wielkopolskie, dolnośląskie, lubuskie, opolskie, **podkarpackie**, zachodniopomorskie, kujawsko-pomorskie, pomorskie, świętokrzyskie, łódzkie oraz lubelskie.

Obecnie w Polsce obowiązuje 30 uchwał antysmogowych.

Uchwał antysmogowych nie mają województwa warmińsko-mazurskie i podlaskie, natomiast województwo opolskie przyjęło uchwałę tylko w zakresie paliw

Daty wejścia w życie zakazu kotłów starszych niż 10 lat lub bez tabliczki znamionowej

Uchwała antysmogowa (§ 2 i 3) - czego i kogo dotyczy?

- § 2: Instalacje w których następuje spalanie paliw stałych w szczególności kocioł, kominek i piec jeżeli:
 - dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania (kotły CO),
 - wydzielają ciepło (kominki, piecokominki, piecokuchnie i in.),
 - wydzielają ciepło i przenoszą je do innego nośnika (kominki z płaszczem wodnym itp.).
- § 3: Podmioty eksploatujące ww. instalacje, tj. każdorazowo **obecny użytkownik instalacji niezależnie od posiadanego prawa własności do miejsca użytkowania instalacji.**

Uchwała antysmogowa (§ 4 i 5) - zasady eksploatacji instalacji

- Kotły CO:
 - do 31 grudnia 2019 r. **min. standard emisyjny zgodny z 5 klasą** wg. normy PN-EN 303-5:2012 tożsamy z rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe,
 - od 1 stycznia 2020 r. min. poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla ogrzewania pomieszczeń określone w pkt 1 zał. II do **Rozporządzenia w sprawie ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe.**
- Kominki, piece itd.:
 - Min. poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń określone w pkt 1 i 2 załącznika II do **Rozporządzenia w sprawie ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe.**

Uchwała antysmogowa (§ 6) - zakazy dotyczące paliw

W instalacjach objętych uchwałą zakazuje się stosowania:

- **węgla brunatnego** i paliw stałych produkowanych z jego wykorzystaniem,
- **mułów i flotokonzentratów węglowych** oraz mieszanek z ich wykorzystaniem,
- **paliw o uziarnieniu poniżej 5 mm i zawartości popiołu powyżej 12%** (miały),
- **biomasy stałej** o wilgotności w stanie roboczym przekraczającej 20%.

Eksploatacja a wprowadzanie do obrotu - paliwa stałe

- Uchwała antyśmogowa przewiduje ograniczenia w zakresie **eksploatacji**, a nie **wprowadzania do obrotu** (sprzedaży) urządzeń i paliw.
- Ograniczenia w zakresie **wprowadzania do obrotu** paliw stałych określa **ustawa** z dnia 25 sierpnia 2006 r. o *systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw* (po nowelizacji, która weszła w życie 12 września 2018 r.).

Etapy wejścia w życie Uchwały antysmogowej (§ 8)

2 czerwca 2018 r.	<ul style="list-style-type: none">• Zakazy dotyczące paliw• Wymagania dla nowo zakupionych instalacji
1 stycznia 2022 r.	<ul style="list-style-type: none">• Istniejące pozaklasowe kotły CO eksploatowane powyżej 10 lat od daty produkcji (w chwili wejścia w życie uchwały) lub nieposiadające tabliczki znamionowej
1 stycznia 2023 r.	<ul style="list-style-type: none">• Istniejące kominki, piece itp., chyba że zostaną wyposażone w urządzenie zapewniające redukcję emisji pyłu do poziomu zgodnego z ekoprojektem
1 stycznia 2024 r.	<ul style="list-style-type: none">• Istniejące pozaklasowe kotły CO eksploatowane od 5 do 10 lat od daty produkcji (w chwili wejścia w życie uchwały)
1 stycznia 2026 r.	<ul style="list-style-type: none">• Istniejące pozaklasowe kotły CO eksploatowane poniżej 5 lat od daty produkcji (w chwili wejścia w życie uchwały)
1 stycznia 2028 r.	<ul style="list-style-type: none">• Istniejące kotły CO 3 lub 4 klasy wg. normy PN-EN 303-5:2012 oraz normy PN-EN 303-5:2002

Prowadzenie działań kontrolnych

- Działanie dotyczy kontroli osób fizycznych niebędących podmiotami korzystającymi ze środowiska (nieprowadzących działalności gospodarczej).
- Kontrola obejmuje weryfikację wdrożenia uchwały antysmogowej i działań przewidzianych w naprawczych programach ochrony powietrza oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów.

• **Średni czas reakcji na zgłoszenia mieszkańców dot. nieprawidłowości:**

wynosi **12 godzin** – dotyczy kontroli interwencyjnych

• **Minimalna liczba kontroli dla województwa podkarpackiego:**

- gminy miejskie i miejsko-wiejskie: **40**
- gminy wiejskie: **30**
- miasto Rzeszów: **50**

Obowiązki kontrolowanego wynikające z uchwały antysmogowej

- Obowiązek okazania dokumentów:
 - **kotły CO**: zaświadczenie wydane przez jednostkę posiadającą akredytację (§ 4 ust. 3 uchwały),
 - **kominki, piece** itd.: instrukcja dla instalatorów i użytkowników (§ 5 ust. 2 uchwały).
- Świadectwo jakości paliwa:
Można żądać okazania, ale **nie można** ukarać za jego brak.

Sankcje karne wynikające z uchwały antyśmogowej

Naruszenie przepisów uchwały antyśmogowej stanowi wykroczenie.

Prawo ochrony środowiska:

Art. 334. **”Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 96, podlega karze grzywny.”**

Grzywna za popełnienie wykroczenia może wynieść **od 20 do 5000 zł** (art. 24 Kodeksu wykroczeń), o ile przepis szczególny nie stanowi inaczej.

Straż gminna może nakładać mandat. Grzywna nałożona przez funkcjonariusza straży gminnej zasila budżet gminy.

Protokół z kontroli

Prawo ochrony środowiska: Art. 380.

1. Z czynności kontrolnych kontrolujący sporządza protokół, którego jeden egzemplarz doręcza kierownikowi kontrolowanego podmiotu lub kontrolowanej osobie fizycznej.
2. Protokół podpisują kontrolujący oraz kierownik kontrolowanego podmiotu lub kontrolowana osoba fizyczna, którzy mogą wnieść do protokołu zastrzeżenia i uwagi wraz z uzasadnieniem.
3. W razie odmowy podpisania protokołu przez kierownika kontrolowanego podmiotu lub kontrolowaną osobę fizyczną kontrolujący umieszcza o tym wzmiankę w protokole, a odmawiający podpisu może, w terminie 7 dni, przedstawić swoje stanowisko na piśmie wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, staroście lub marszałkowi województwa

W przyszłości **elektroniczny protokół z kontroli** (art. 27f ustawy o **CEEB**) – po ogłoszeniu komunikatu ministra właściwego do spraw budownictwa.

Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków /CEEB/

Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków + przepisy wprowadzające w ustawie nowelizującej z 28 października 2020 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 2127).

- **Obowiązek zgłoszenia instalacji do ewidencji:**
 - instalacje eksploatowane w dn. 1 lipca 2021 r.: 12 miesięcy + 6 miesięcy na wprowadzenie deklaracji pisemnej przez gminę (art. 15 ustawy nowelizującej),
 - nowe instalacje: 14 dni + 30 dni na wprowadzenie deklaracji pisemnej przez gminę (art. 27 g ust. 4 i 5 ustawy o CEEB)
- Uruchomienie ewidencji 1 lipca 2021 r.
- W przyszłości – elektroniczny protokół z kontroli. Bazę danych zasilać będą również kominiarze, urzędnicy i strażnicy gminni prowadzący kontrolę palenisk

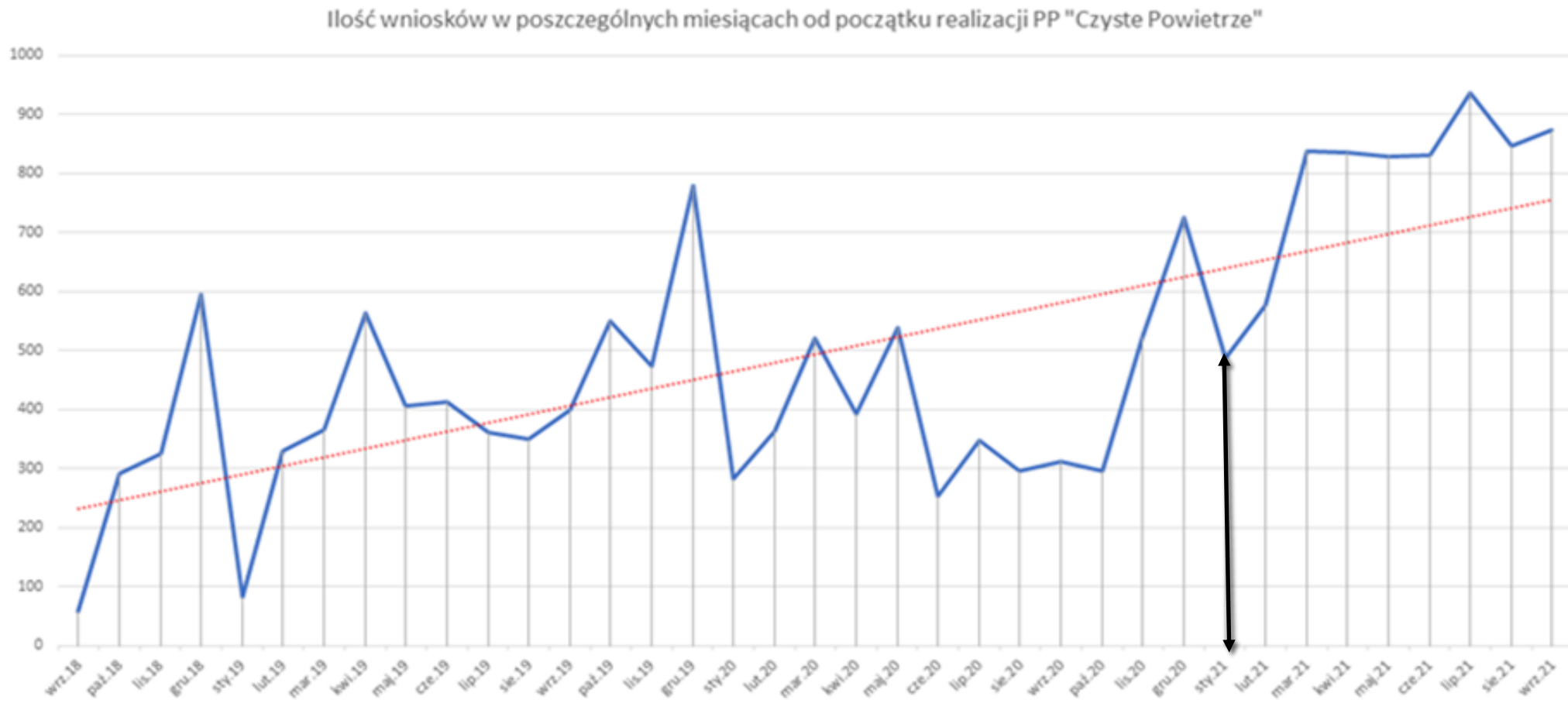
Programy dzięki którym można lub było można uzyskać dofinansowanie do wymiany źródeł ciepła

- **Rządowy Program „Czyste powietrze”** realizowany przez WFOŚiGW w Rzeszowie,
- **Rządowy Program Stop smog**, realizowany we współpracy NFOŚiGW z zainteresowanymi gminami, **Warunkiem koniecznym przystąpienia gminy do programu jest położenie na obszarze, gdzie obowiązuje tzw. uchwała antysmogowa, o której mowa w art. 96 ustawy Poś**
- **Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020**
- **Ulga podatkowa dla osób fizycznych** w związku z poniesionymi kosztami na wymianę kotłów i termomodernizację, odliczana od podatku w ramach rozliczania rocznych dochodów.
- **Program Priorytetowy Agroenergia**
- **Projektowane Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021-2027, w ramach nowej perspektywy finansowej planowana jest pomoc finansowa dla gmin zainteresowanych realizacją Programu Stop Smog oraz dopłaty do wkładu własnego dla mieszkańców, których gminy wezmą udział w dofinansowaniu programu „Czyste powietrze”.**

Aktualnie trwają prace planistyczne nad funduszami europejskimi, w tym dla podkarpacia.

Zainteresowanie programem „Czyste powietrze”

Podsumowując:

Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego, powinna podejmować zdecydowane działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez właściwą koordynację wymiany źródeł ciepła (ze szczególnym uwzględnieniem ich inwentaryzacji), zachęty finansowe lub doradztwo w tym zakresie i rzeczową edukację swoich mieszkańców (w tym dotyczącą skutków zdrowotnych).

Natomiast samorząd województwa podkarpackiego wspiera i będzie nadal wspierał w tych działaniach jednostki samorządu terytorialnego, aby jak najskuteczniej realizować zapisy naprawczych programów ochrony powietrza, aby mieszkańcy województwa mogli jak najszybciej oddychać czystym powietrzem.

Urząd Marszałkowski
Województwa Podkarpackiego

Dziękuję za uwagę!

